

# تحلیل جرم شناختی توهین به مقدسات مذهبی

[www.ketab.ir](http://www.ketab.ir)

تألیف:

رومینا شهراد

دکتر رضا فانی

کارشناس ارشد حقوق جزا

عضو هیئت علمی دانشگاه

دکتری حقوق جزا

سرشناسه	: فانی، رضا، ۱۳۵۷ آذر -
عنوان قرارداد	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: تحلیل جرم‌شناختی توهین به مقدسات مذهبی/ تالیف رضا فانی، رومینا شهزاد.
مشخصات نشر	: تبریز: انتشارات شیردل: آیدین، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۶ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۱۶۲-۵-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: کفر گویی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Blasphemy -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: کفر گویی (اسلام)
موضوع	: (Blasphemy (Islam
شناسه افزوده	: شهزاد، رومینا، ۱۳۷۲-
رده بندی کنگره	: ۴۱۷۲ KMH
رده بندی دیویی	: ۵۵۰۲۸۸/۳۲۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۸۸۸۷۶

نام کتاب: تحلیل جرم‌شناختی توهین به مقدسات مذهبی

تالیف: رضا فانی- رومینا شهزاد

ناشر: شیردل با همکاری نشر لکترا آیدین

لیتوگرافی: پیشگام

چاپ: پیشگام

صحافی: پیشگام

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول- اسفند ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۱۶۲-۵-۵

قیمت: ۴۵۰۰۰۰ ریال

تبریز: چهارراه باغشمال - خیابان باغشمال - ساختمان هلیا -  
طبقه چهارم - واحد A تلفکس: ۰۴۱۳۵۵۶۸۸۴۱



## فهرست مطالب

مقدمه

## فصل اول: کلیات

- ۸  
۱۰  
۱۱  
۱۱  
۱۲  
۱۳  
۱۴  
۱۴  
۱۵  
۱۶  
۱۷  
۱۹  
۲۲  
۲۴  
۲۴  
۲۴  
۲۵  
۲۶  
۲۸  
۲۸  
۲۹  
۲۹  
۳۱  
۳۳  
۳۳  
۳۵  
۳۵  
۳۷  
۳۸  
۳۸  
۳۸  
۴۰  
۴۲  
۴۲  
۴۲  
۴۳  
۴۳  
۴۳  
۴۴
- ۱-۱- تعریف مقدسات  
۲-۱- مفهوم اهانت به مقدسات مذهبی  
۱-۲-۱- توهین در مفهوم عام  
۲-۲-۱- توهین در مفهوم خاص  
۳-۱- عناصر تشکیل دهنده جرم اهانت به مقدسات  
۱-۳-۱- عنصر قانونی  
۲-۳-۱- عنصر مادی  
۴-۱- ارتکاب فعل موهن یا ترک فعل مجرمانه در عرف  
۵-۱- موضوع جرم  
۶-۱- مرتکب جرم  
۷-۱- مفهوم پیشگیری از جرم  
۸-۱- وسیله ارتکاب جرم  
۱-۸-۱- نتیجه فعل مجرمانه  
۲-۸-۱- عنصر معنوی  
۱-۲-۸-۱- علم به توهین‌آمیز بودن عمل و علم به مقدسات  
۲-۲-۸-۱- قصد توهین  
۹-۱- ضمانت اجرای جرم اهانت به مقدسات  
۱۰-۱- توهین در نظام حقوقی ایران  
۱۱-۱- اعمال اهانت‌آمیز در قوانین جزای ایران  
۱۲-۱- افتراء  
۱-۱۲-۱- عنصر قانونی  
۲-۱۲-۱- عنصر مادی  
۳-۱۲-۱- عنصر روانی  
۱۳-۱- نشر اکاذیب  
۱-۱۳-۱- عنصر قانونی  
۲-۱۳-۱- عنصر مادی  
۳-۱۳-۱- عنصر روانی  
۱۴-۱- قذف  
۱-۱۴-۱- عنصر قانونی  
۲-۱۴-۱- عنصر مادی  
۳-۱۴-۱- عنصر روانی  
۱۵-۱- هجو  
۱-۱۵-۱- عنصر قانونی  
۲-۱۵-۱- عنصر مادی  
۳-۱۵-۱- عنصر روانی  
۱۶-۱- توهین در مفهوم خاص  
۱-۱۶-۱- عنصر قانونی

- ۴۵ -۲-۱۶-۱- عنصر مادی
- ۴۵ -۳-۱۶-۱- عنصر روانی
- ۴۷ -۱۷-۱- اهانت به مقدسات مذهبی
- ۴۸ -۱۸-۱- سابقه تاریخی اهانت به مقدسات مذهبی
- ۵۱ -۱۹-۱- توهین از نظر آیات و روایات
- ۵۷ -۲۰-۱- روایاتی از معصومین درباره اهانت به مقدسات
- فصل دوم: علل و عوامل ارتکاب جرم توهین به مقدسات مذهبی**
- ۶۰ -۱-۲- عوامل موثر در ارتکاب جرم اهانت به مقدسات مذهبی
- ۶۱ -۲-۲- عامل جرم‌زایی قانونگذار در جرم توهین
- ۶۱ -۳-۲- قانون کیفری در جرم توهین
- ۶۳ -۴-۲- علل توهین به مقدسات در دنیای مدرن
- ۶۳ -۱-۴-۲- توهین به مقدسات در عرصه هنر
- ۶۴ -۲-۴-۲- تفاوت هنر اسلامی و هنر غربی
- ۶۶ -۳-۴-۲- توهین به مقدسات در عرصه ادبیات
- ۶۶ -۴-۴-۲- توهین به مقدسات در عرصه کاریکاتور
- ۶۹ -۵-۴-۲- توهین به مقدسات در عرصه سینما
- ۷۰ -۶-۴-۲- توهین به مقدسات در عرصه بازی‌های رایانه‌ای
- ۷۰ -۵-۲- علل ارتکاب جرم توهین به مقدسات از نظر جرم‌شناسی
- ۷۱ بالینی
- ۷۲ -۱-۵-۲- ارتکاب جرم به علل زیستی (فردی)
- ۷۲ -۱-۱-۵-۲- ارتکاب جرم به علل وراثتی
- ۷۳ -۲-۱-۵-۲- ارتکاب جرم به علل جنسیتی
- ۷۴ -۳-۵-۲- ارتکاب جرم به علل محیطی
- ۷۴ -۱-۳-۵-۲- ارتکاب جرم به علت محیط طبیعی
- ۷۹ -۲-۳-۵-۲- ارتکاب جرم به علل محیط اجتماعی
- فصل سوم: راهکارهای پیشگیری از جرایم توهین به مقدسات مذهبی**
- ۸۶ -۱-۳- پیشگیری از توهین به مقدسات به کمک جرم‌شناسی پیشگیرانه
- ۸۷ پیشگیرانه
- ۸۸ -۲-۳- پیشگیری کنشی جرم توهین به مقدسات
- ۸۹ -۳-۳- تعریف و توجیه پیشگیری از جرم توهین به مقدسات
- ۹۲ -۴-۳- متولی پیشگیری از جرم توهین به مقدسات
- ۹۳ -۵-۳- انواع پیشگیری از جرم
- ۹۵ -۶-۳- ابزارهای پیشگیری از جرم توهین به مقدسات
- ۹۵ -۷-۳- پیشگیری از جرم توهین به مقدسات با رسانه‌های گروهی
- ۹۷ -۸-۳- پیشگیری از جرم توهین به مقدسات با اجتماعات مردمی



- ۹-۳- پیشگیری از جرم توهین به مقدسات از راه تامین نیازهای اساسی ۹۷
- ۱۰-۳- پیشگیری واکنشی از جرم توهین به مقدسات ۹۸
- ۱۱-۳- راهکارهای پیشگیری از تکرار جرم توهین به مقدسات ۹۹
- ۱۲-۳- پیشگیری کیفری از جرم توهین به مقدسات (سزادهی) ۱۰۰
- ۱۳-۳- مبانی پیشگیری کیفری از جرم ۱۰۰
- ۱۴-۳- پیشگیری از طریق اصلاح و درمان مجرمین ۱۰۱
- ۱۵-۳- مقابله حاکمان اسلامی با توهین به مقدسات ۱۰۱
- ۱۶-۳- وظایف پیشگیرانه ۱۰۳
- ۱۷-۳- تعریف و مبانی عدالت ترمیمی ۱۰۵
- ۱۸-۳- پیشگیری از طریق عدالت ترمیمی ۱۰۷
- ۱۹-۳- انتقادات وارد بر سیستم عدالت کیفری سنتی ۱۰۸
- ۲۲-۳- مرز میان آزادی بیان و توهین به مقدسات ۱۱۶
- ۲۳-۳- فلسفه و ضرورت آزادی بیان و توهین به مقدسات ۱۱۸
- ۲۴-۳- قرآن و آزادی بیان ۱۱۸
- ۲۶-۳- برخورد با هتاکان و توهین به مقدسات ۱۲۲
- ۱-۲۶-۳- واکنش امام به اعلامیه ضد اسلامی جبهه ملی ۱۲۲
- ۲-۲۶-۳- الگو ندامت حضرت زهرا (س) ۱۲۳
- منابع و مأخذ ۱۲۵

## مقدمه

در جامعه اسلامی، توهین به مقدسات مذهبی بالاترین تجاوز به حقوق انسانهای مسلمان است و تنها بعد حقوقی ندارد، بلکه بعد جزایی و کیفری نیز دارد. حتی اگر شاکی خصوصی از حق خودش بگذرد، مدعی‌العموم حق دارد آن را پیگیری کند. این بی‌احترامی و تجاوز به حقوق جامعه است و مدعی‌العموم (یعنی کسی که مدافع حقوق جامعه است) علیه او شکایت می‌کند. هیچ کس هم نمی‌تواند این جرم را ببخشد، چون حقی است که به همه مسلمانان تعلق دارد، بلکه بالاتر حقی است مربوط به خدا.

به طور معمول در قبال پدیده توهین به مقدسات، برداشت حاکم بسیاری از مخاطبان در کشورهای اسلامی این است که برخی قدرت‌های سیاسی عالم در راستای مطامع سیاسی و حتی امنیتی خود سعی می‌کنند اندیشه اسلامی را منزوی کنند و یا غیر انسانی و خشن جلوه دهند. مبتنی بر این برداشت، غالباً تحلیل جوانب توهین به مقدسات از منظر سیاسی و یا رسانه‌ای انجام می‌شود و در همین راستا نیز انتظاراتی مطرح و با توجه‌هایی برای مقابله با آن ارائه می‌شود. بسیاری از دیپلمات‌های دول اسلامی فعال در این زمینه، مبتنی بر همین رویکرد موضوع را پیگیری می‌کنند و میزان بهره‌مندی آن‌ها از موازین حقوقی بین‌المللی با ساز و کارهای جهانی نیز عمدتاً استفاده تاکتیکی و ابزاری است با این تلقی که به هر میزان بتوان جلوی جریان سیاسی یادشده را گرفت، مطلوب است. برخی بر این باورند که پدیده مزبور بیشتر محصول عرصه مناقشات بین فرهنگ‌هاست و بر همین مبنا نباید سیاسی کردن موضوع را دنبال کرد، چرا که به زبان جهان اسلام است و بهتر است با تقویت رویکردهای فرهنگی از جمله گفتگوی بین فرهنگ‌ها و نخبگان مؤثر در مبادلات فرهنگی در سطح جهانی فضایی را فراهم آورد که اقدامات موهن به حاشیه رانده شوند و فضا برای رعایت ادب و احترام متقابل آماده و در چنین بستری امکان انتخاب عالمانه برای هریک از انسانها در گره جهانی فراهم آید. برخی از کارشناسان نیز در صدد برآمده تا با ورود در مباحث نظری صرف، حق و حقوقی

برای ادیان ثابت نمایند تا از گذر اثبات این حق و حقوق، مطالبه آن در سطح جهانی منطقی‌تر و بایسته‌تر امکان‌پذیر باشد.

قبل از تصویب قانون مجازات اسلامی در سال ۱۳۷۵ جرم اهانت به مقدسان مذهبی صرفاً در قانون مطبوعات آمده بود تا اینکه در تاریخ ۱۳۷۵/۰۳/۰۲ با اختصاص فصل دوم از کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی به جرم اهانت به مقدسات مذهبی و سوء قصد به مقامات داخلی و تصویب آن در تاریخ مذکور به خلاء قانونی مزبور پایان بخشید و در ماده ۵۱۳ قانون مجازات اسلامی به بیان ارکان و مجازات جرم اهانت به مقدسات پرداخت. این ماده که عنصر قانونی اهانت به مقدسات اسلامی را در قانون مجازات اسلامی تشکیل می‌دهد مقرر می‌دارد: هرکس به مقدسات اسلام و یا هریک از انبیاء عظام یا ائمه طاهرين (ع) یا حضرت صدیقه طاهره (س) اهانت نماید، اگر مشمول حکم سب النبی باشد اعدام می‌شود و در غیر این صورت به حبس از یک تا پنج سال محکوم خواهد شد.